

Wysokie niemieckie odznaczenie dla starosty Józefa Swaczyny

STR. II-III

Wielkie Ślizganie, czyli młodzież mniejszości niemieckiej pomaga

STR. III

Nowa ścieżka edukacyjna została otwarta w Raszowej

STR. IV

MARZEC 2023

REDAKCJA:
KRZYSZTOF OGIOŁDA

HEIMAT

MAŁA OJCZYZNA

PARTNERZY
DODATKU

Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce
ul. Stowackiego 10, 45-364 Opole

Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim
ul. Konopnickiej 6, 45-004 Opole

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej
ul. 1 Maja 13/2, 45-068 Opole

Plakat akcji MN prezentują:
Konrad Müller,
Zuzanna Dontah-Kasiura,
Aneta Buczek
i Rafał Bartek.

Mniejszość ma pięć pytań do ministra

7 marca 2023 minął rok od złożenia petycji - podpisanej przez prawie 15 tysięcy obywateli polskich - do Ministerstwa Edukacji i Nauki, przeciwko dyskryminacji dzieci z mniejszości niemieckiej. Rodzice, nauczyciele i uczniowie nie doczekali się odpowiedzi.

Przypomnijmy, od 1 września 2022 r. nauczanie języka niemieckiego jako języka mniejszości ma wymiar jednej, a nie trzech godzin tygodniowo. Zmniejszenie liczby godzin lekcji języka niemieckiego i ograniczenie finansów na ten cel dotyczy tylko jednej mniejszości w Polsce – mniejszości niemieckiej.

– W rok od złożenia naszej petycji w siedzibie Ministerstwa Edukacji i Nauki jesteśmy dokładnie w tym samym miejscu – ubolewa Aneta Buczek, mieszkanka gminy Turawa, mama czworga dzie-

ci. – Nie ukrywam, że jako rodzic postrzegam okres bez dodatkowych lekcji niemieckiego jako zmarnowany czas w ich edukacji. Dlatego zdecydowaliśmy się, aby dziś nie tylko wznowić akcję zbierania podpisów pod nową petycją. Ale także zadajemy razem z przedstawicielami Związku Niemieckich Stowarzyszeń ministrowi Czarnekowi pięć pytań.

Członkowie mniejszości niemieckiej mogą je przesyłać – z inicjatywy Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce – do ministerstwa w ramach

akcji #NapiszDoCzarnka. Polega ona na zadawaniu pytań ministrowi pocztą elektroniczną. Szczegóły można znaleźć na stronie <https://vdg.pl>

A OTO PYTANIA:

1. Co z petycją blisko 15 tysięcy obywateli polskich o zakończenie dyskryminacji dzieci?
2. Co z deklaracją ministra z 22 stycznia – o zakończeniu dyskryminacji dzieci?
3. Co z setkami nauczycieli germanistów, którzy z dnia na dzień stracili pracę?

Die Minderheit hat fünf Fragen an den Minister

Am 7. März 2023 ist ein Jahr seit der Unterzeichnung der Petition gegen die Diskriminierung von Kindern der deutschen Minderheit vergangen, welche an das Ministerium für Bildung und Wissenschaft gerichtet und von fast 15.000 Bürgern unterzeichnet wurde. Leider haben die Betroffenen, Eltern, Lehrer und Schüler, bis heute keine Antwort erhalten.

Wir erinnern, seit 1. September 2022 wurde die Anzahl der Unterrichtsstunden im Fach Deutsch als Minderheitensprache von drei auf eine gekürzt. Die Reduzierung der Anzahl der Unterrichtsstunden und der dafür vorgesehenen finanziellen Mittel betrifft nur eine einzige nationale Minderheit in Polen und zwar die deutsche.

„Nach einem Jahr, als wir die Petition beim Bildungsministerium eingereicht ha-

ben, befinden wir uns genau an der gleichen Stelle“, bedauert Aneta Buczek, Bewohnerin der Gemeinde Turawa, Mutter von vier Kindern. „Ich mache keinen Hehl daraus, dass ich als Elternteil die Zeit ohne zusätzliche Deutschstunden als verlorene Bildungszeit im Deutschunterricht betrachte. Daher haben wir uns entschieden, unsere Aktion fortzusetzen und werden von nun an weitere Unterschriften sammeln. Darüber hinaus richten

wir gemeinsam mit Vertretern des Verbandes der deutschen sozial-kulturellen Gesellschaften in Polen (VdG) fünf Fragen an Minister Czarnek“.

Mitglieder der deutschen Minderheit können die Fragen – auf Initiative des VdG – an das Ministerium im Rahmen der Aktion #NapiszDoCzarnka [#Schreibe an Czarnek] abschicken. Dabei geht es darum, dem Minister die Fragen per E-Mail zu stellen. Einzelheiten finden Interessierte auf der Internetseite <https://vdg.pl>

UND SO LAUTEN DIE FRAGEN:

1. Was ist mit der Petition von fast 15.000 polnischen Bürgern gegen

4. Dlaczezo 50 tysięcy dzieci, obywateli polskich, jest w polskim systemie oświaty dyskryminowanych ze względów narodowych?
5. Co z pracą i przyszłością młodych, którym odbiera się prawo do edukacji?

– Akcja trwa od 8 marca – mówi Joanna Hassa, dyrektorka biura VdG – i jest długofalowa. Inicjatywa Stop Dyskryminacji jest prowadzona kilkoma torami. Zachęcamy w pierwszej kolejności do zadawania ministrowi tych pięciu pytań, które umiesz-

czamy na plakatach, na banerach i w Internecie. Wiemy, że członkowie mniejszości te pytania wysyłają. Nie mamy sygnału, żeby ktoś otrzymał odpowiedź. Niemniej już samostawianie pytań jest formą wywierania presji na ministerstwo.

– Minister Czarnek 22 stycznia był w Opolu i obiecał, że problem dyskryminacji i powrotu trzech godzin niemieckiego jako języka mniejszości jest łatwy do rozwiązania. Wystarczy ulepszyć generalny system subwencji nauczania języków mniejszości – podkre-

śla Joanna Hassa. – Zapewnił nas, że natychmiast tą sprawą się zajmie, a jego zespół roboczy też się nad jej rozwiązaniem pochyli. Wiemy, że tak naprawdę nic się w tej sprawie nie dzieje. Nie możemy się zadowolić pustymi obietnicami. Zależy nam, by od nowego roku szkolnego te trzy godziny wróciły. Toteż robimy wszystko, by społeczność mniejszości niemieckiej tym żyła. Bez przekazywania języka nie będziemy istnieli. Umieszczamy plakaty w przestrzeni publicznej, by było wiadomo, że temat nadal nie jest załatwiony.

die Diskriminierung von Kindern passiert?

2. Was sind die Folgen der Erklärung des Ministers vom 22. Januar 2023 zur Beendigung der Diskriminierung von Kindern?
3. Was sollen Hunderte von Deutschlehrern tun, die von heute auf morgen ihre Arbeit verloren haben?
4. Warum werden 50.000 Kinder, polnische Staatsangehörige, im polnischen Bildungssystem aus nationalen Gründen diskriminiert?
5. Wie sehen die Arbeitsperspektiven und die Zukunft von jungen Menschen aus, denen das Recht auf Bildung genommen wird?

„Die Aktion läuft seit 8. März und ist langfristig konzipiert“, sagt Joanna Hassa,

Büroleiterin im VdG. „Die Initiative „Stopp der Diskriminierung“ verläuft auf mehreren Ebenen. Wir rufen zunächst dazu auf, die fünf Fragen an den Minister zu richten, die wir auch auf Plakaten, Bannern und im Internet veröffentlichen. Wir haben schon Kenntnis davon, dass Mitglieder der deutschen Minderheit diese Fragen tatsächlich an den Minister verschicken. Leider ist uns bis jetzt kein Fall bekannt, dass jemand eine Antwort erhalten hätte. Dennoch ist schon allein das zahlreiche Stellen der Fragen eine Form von Drückausübung auf das Ministerium“.

„Minister Czarnek war am 22. Januar 2023 in Opolen und erklärte, dass das Problem der Diskriminierung bzw. der Rückkehr zu drei Stunden Deutsch als Minderheitensprache pro Woche leicht zu lösen sei. Es würde genügen, das

Subventionssystem für den Minderheitensprachunterricht zu verbessern“, betont Joanna Hassa. „Er sicherte uns zu, dass er sich unverzüglich dieser Angelegenheit annehmen und sein Arbeitsteam nach einer Lösung suchen würde. Wir wissen jedoch, dass in Wirklichkeit nichts in dieser Sache getan wird. Wir können uns mit leeren Versprechungen nicht zufriedengeben. Es liegt uns sehr viel daran, dass ab dem nächsten Schuljahr (Sept. 2023) diese drei Deutschunterricht wieder eingeführt werden. Daher machen wir alles dafür, dass sich die deutsche Minderheit mit dem Thema beschäftigt und sich dafür engagiert. Ohne die Weitergabe der Sprache wird es uns nicht mehr geben. Wir hängen unsere Plakate in der Öffentlichkeit auf, damit es publik wird, dass das Thema immer noch nicht erledigt ist“.

Ucieczka i wypędzenie wczoraj i dziś

O książce w Sali Orła Białego opowiadali jej autorzy Werner Sonne oraz Thomas Kreuzmann.

W Sali Orła Białego opolskiego sejmiku odbyło się spotkanie z autorami książki „Schuld und Leid. Das deutsche Trauma von Flucht und Vertreibung”. („Wina i cierpienie. Niemiecka trauma ucieczki i wypędzenia”). Została ona napisana w języku niemieckim. Spotkanie z publicznością było dwujęzyczne.

Do Opoli przyjechała z tej okazji autorka książki Werner Sonne, były szef studia Telewizji ARD w Waszyngtonie i w Warszawie oraz Thomas Kreuzmann, były korespondent ARD w Pradze.

Na niemieckie wypędzenia w roku 1945 patrzą oni z perspektywy rosyjskiej agresji na Ukrainie. Zastanawiają się, czy spojrzenie na niemieckie ucieczki i wysiedlenia w porównaniu ze współczesną sytuacją na Ukrainie pomoże stworzyć nową niemiecką kulturę pamięci.

Spotkanie zorganizował Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej wraz z niemiecką Fundacją Łączności z Niemcami za Granicą (Verbundenheit mit den Deutschen im Ausland).

– Staramy się w książce trzymać faktów. Także tych, które mogą się nie podobać mówił Werner Sonne. – Na okładce znajduje się zdjęcie Ukrainki, która w Buczy oplakuje swojego syna. To jest zdjęcie beczasowe. Ta kobieta mogłaby być Polką, Niemką, Ślązaczka lub Czeszką. Trauma wojennych doświadczeń przechodzą na kolejne pokolenia.

Thomas Kreuzmann podkreślił, iż bez niemieckiej agresji na Polskę, bez próby zniewolenia Polaków nie byłoby wypędzeń ani ucieczek Niemców. Ale jednocześnie zauważa, że daleko nie wszyscy wypędzeni byli odpowiedzialni za rządzących nazistów.

Przywołał zdanie mieszkanki domu seniora, która została wypędzona z Prus Wschodnich. Komentując obecne doniesienia z Ukrainy, zapewniała, że zawsze bała się Rosjan.

– Potok informacji i zdjęć z Ukrainy to dla wielu osób starszych zbyt dużo – mówił pan Kreuzmann. – Obrazy wojny na Ukrainie wywołują wspomnienia. Starsza pani pod ich wpływem szukała w domu opieki, gdzie przebywa, schronu przeciwlotniczego. Im traumy są głębsze, tym reakcje wypędzonych na współczesne wydarzenia są trudniejsze i bardziej intensywne.

Podczas spotkania mówiono także o przeżyciach niemieckich wypędzonych i uciekinierów, które z różnych powodów zostały przemilczane i wyparte. Autorzy książki przywołali i przybliżyli publiczności przykłady takich sytuacji, które prowadziły do traum międzypokoleniowych.

Uczestniczący w dyskusji panelowej prof. Krzysztof Ruchniewicz – polski historyk, niemcoznawca, dyrektor Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy’ego Brandta zwrócił uwagę m.in. na zasługi parryskiej „Kultury”, która już przede laty próbowała opowiedzieć historię zarówno polskich, jak i niemieckich wypędzonych, choć przez lata było to trudne. Zauważył, że współcześnie do głosu dochodzą w Polsce postawy, które z tamtej perspektywy są krokiem wstecz. Polaków widzą wyłącznie jako ofiary, Niemcom tego prawa całkowicie odmawiają.

Gośćmi spotkania byli m.in. liderzy MN poseł Ryszard Galla, Rafał Bartek i Bernard Gaida, Hartmut Koschyk były pełnomocnik rządu Niemiec ds. mniejszości oraz konsul Niemiec w Opolu Peter Herr.

Wysokie niemieckie odznaczenie dla Józefa Swaczyny

Starosta powiatu strzeleckiego przyjął z rąk konsula generalnego Krzyż Zasługi na Wstędze Orderu Zasługi Republiki Federalnej Niemiec. Uroczystość odbyła się w opolskim Centrum Dokumentacyjno-Wystawiennicze Niemców w Polsce.

Zebrał się tutaj w Opolu, aby świętować wyjątkowe wydarzenie zorganizowane na cześć wyjątkowego człowieka i jednocześnie partnera w stosunkach polsko-niemieckich. Jest nim wręczenie Krzyża Zasługi na Wstędze Orderu Zasługi Republiki Federalnej Niemiec panu Józefowi Swaczynie, staroście strzeleckiemu – mówił konsul Martin Kremer, rozpoczynając przemówienie po polsku.

– To pan wyznaczył kamienie milowe i wniósł wielki wkład w budowę obywatelskiego społeczeństwa. Pragnę podkreślić pana zasługi na rzecz mniejszości niemieckiej, ale także na rzecz szeroko rozumianego partnerstwa polsko-niemieckiego – dodał.

Konsul generalny podkreślił, iż Józef Swaczyna już trzecią kadencję jest

przewodzącym Konwentu Starostów Województwa Opolskiego. I jest jednym z najbardziej znanych polityków samorządowych w regionie. Przypomniał jego udział w tworzeniu struktur mniejszości niemieckiej i aktywnego kształtowania jej życia. Jednym z przejawów tej działalności było tworzenie polsko-niemieckich partnerstw. Oraz wymiana młodzieży.

– Honorując dziś pana Józefa Swaczynę, jednego z najwybitniejszych Waszych synów, honorujemy równocześnie mniejszość niemiecką i większość polską – zakończył po polsku.

Po laudacji Martin Kremer wręczył Józefowi Swaczynie odznaczenie.

– Stoję przed wami jako człowiek ogromnie zaszczycony i bardzo wzruszony tym, co mnie spotkało. Otrzymuję tak wysokie odznaczenie mojego kraju, Nie-

mię, nadane przez prezydenta Waltera Steinmeiera, jako plon mojej działalności. Dziękuję z serca tym, którzy dostrzegli moją długotrwałą działalność w strukturach mniejszości i nie tylko.

– Przekonałem się, że muszę swoim rodakom dać więcej, mając możliwość choćby z tytułu pełnionej funkcji publicznej. Zaangażowałem się w różne organizacje. Miejskowa ludność obdarzyła mnie zaufaniem. I od 20 lat pełnię zaszczytną funkcję starosty z ramienia MN – stwierdził.

Józef Swaczyna podziękował także swoim bliskim – żonie i dzieciom, którzy „wiele razy musieli ścierpieć jego nieobecność w domu”.

– Pokornie przyjmuję to odznaczenie jako wyraz uznania za 55 lat mojej pracy na rzecz mojego Heimatu – gminy, powiatu i województwa.

Gratulacje i wyrazy uznania wyrazili staroście m.in. wicemarszałek województwa Zuzanna Donath-Kasiura, poseł MN Ryszard Galla, lider mniejszości i przewodniczący sejmiku Rafał Bartek.

– Pozwól, że w imieniu samorządowców podziękuję ci za to, kim jesteś. I jaką postawą uczysz nas pełnić swoją funkcję – mówiła Zuzanna Donath-Kasiura.

– Parafrazując Herberta, powiedziałabym: Idziesz wyprostowany wśród tych, co na kolanach. I jesteś wierny. Jesteś wierny temu, kim jesteś. Wszędzie podkreślasz i uczysz nas tego, że nasz Heimata to jest nasza wspól-

na mała ojczyzna i tej ojczyźnie poświęciłeś swoje życie. Pokazałeś nam, jak być wiernym swojemu pochodzeniu, uczciwie o tym mówiąc, że jesteśmy Niemcami, osobami pochodzenia niemieckiego, Ślązakami i obywatelami

Nadeszła wiosna, Wiosna Austriacka

10 marca w namiocie WBP w Opolu odbył się Wieczór Austriacki. Nie zabrakło zacnych gości, ciekawych występów ani dobrej zabawy.

Tegoroczna Wiosna Austriacka otwiera obchody jubileuszu 30-lecia działalności Biblioteki Austriackiej w Opolu. Gośćmi rozpoczynającego ją Wieczoru Austriackiego byli m.in.: dr Michaeli Pacher, zastępca ambasadora Republiki Austrii, dr Edward Wąsowicz, konsul honorowy Austrii we Wrocławiu, dr Bogumiła Kmieć, wiceprezes Towarzystwa Polsko-Austriackiego, Zuzanna Donath-Kasiura, wicemarszałek województwa opolskiego oraz dr Małgorzata Wysdak, prezes Stowarzyszenia Pro Liberis Silesiae.

Z partnerskiego austriackiego regionu Styria przyjechał autor tekstów satyrycznych i artysta kabaretowy Ewald Dworak.

– To jest artysta, który bawi się słowem – mówi

Monika Wójcik-Bednarz kierownik Biblioteki Austriackiej w Opolu. – Był profesorem języka niemieckiego, zajmował się m.in. gramatyką edukacyjnymi. On umie się nie tylko bawić słowami, ale i bawić się z publicznością i wciągać ją do interaktywnych działań.

Dwa przedstawienia sceniczne w języku niemieckim „Szafa na strychu” oraz „Wszyscy do walca w Operze Wiedeńskiej” wykonali uczniowie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Stowarzyszenia Pro Liberis Silesiae w Opolu i Raszowej.

– Te bardzo piękne przedstawienia zostały zaprezentowane podczas XI Niemieckojęzycznych Konfrontacji Teatralnych zorganizowanych pod hasłem „Austria – pocuj się jak w domu” w grudniu 2022 roku na sce-

Monika Wójcik-Bednarz i Zuzanna Donath Kasiura.

nie GOK-u w Tarnowie Opolskim – dodaje Monika Wójcik-Bednarz.

Współpracującą z Biblioteką Austriacką wrocławską SP nr 81 noszącą imię Wandy Rutkiewicz zaprezentowała wystawę „Co Wanda Rutkiewicz mogła widzieć w Austrii”. Prace uczniów można oglądać do 11 kwietnia w Małej Galerii WBP.

Nie zabrakło także dobrej muzyki. Sonatę C-dur

nr 16 Sonaty facile Wolfganga Amadeusza Mozarta wykonała uczennica Hanna Friedrich, zaś utwór Die Forelle Franza Schuberta student germanistyki UO, Michał Machowski, laureat XXIV Konkursu „Austria – kraj i mieszkańcy”.

Wystąpiły także wyróżnione w XXIV Konkursie Wiedzy o Austrii Karolina Marczyńska z PLO nr 3 w Opolu oraz Anastasiia Kachur, z PLO nr 1 w Opolu.

Wiosna Austriacka potrwa aż do... października (wtedy planowana jest konferencja naukowa). W marcu w siedzibie Biblioteki Austriackiej Dominika Bujara (EcoFlosik – Gabinet Dietetyczno-Fitoterapeutyczny) zaprezentowała wykład pt. Szarotka alpejska, goryczka i inne cenne rośliny alpejskie w portrecie. We współpracy z germanistyką Uniwersytetu Opolskiego odbył się też Austriacki Dzień Czytania.

Odnaczenie przyznane Józefowi Swaczynie przez prezydenta Niemiec wręczył Martin Kremer, konsul generalny Niemiec we Wrocławiu.

Polski. I potrafimy to połączyć tak, by wszystkim wokół nas – bez względu na pochodzenie i poglądy polityczne – lepiej się żyło. Ludzie to uznają – stwierdziła.

Wicemarszałkini województwa podkreśliła, że starosta – prepozyt Bractwa św. Józefa – jest wierny także swojej wierze i chrześcijańskim korzeniom Europy. Podziękowała żonie Józefa Swaczyny, cytując niemieckie powiedzenie o tym, że za każdym wielkim mężczyzną stoi wielka kobieta.

Rafał Bartek przypomniał, że mniejszość niemiecka od ponad roku przeżywa dyskryminację z powodu cięć edu-

kacyjnych. – Jest ona bolesna, bo przeżywamy ją jako obywatela polscy w środku Unii Europejskiej w XXI wieku – powiedział.

– W tym kontekście przypominam, że Józef Swaczyna jest osobą, która się nigdy swojej niemieckości nie wstydziła. To szczególnie ważne w okresie, gdy widzimy, jak wielu ludzi poddaje się w walce o swoją tożsamość. Ze strachu, z obawy o siebie i konsekwencje dla kolejnych pokoleń. W tujejszym Centrum mieści się wystawa poświęcona historii i współczesności mniejszości niemieckiej w Polsce. W jej ostatniej części pan starosta

znajdzie wiele tych wartości, które sam do mniejszości wniósł – zaznaczał.

– Za chwilę minie 25 lat jak poznałem pana Józefa Swaczynę – przyznał wicestarosta Waldemar Gaida. – Przez te 25 lat nauczyłem się jednej bardzo istotnej rzeczy: trzeba na ludzi patrzeć wzrokiem bardzo życzliwym. A co najważniejsze, zawsze odczekać. To słowo odczekać jest kluczowe: przy emocji, przy rozmowie, przy ścieraniu się. Mniejszość utrzymała normalność w tym powiecie. I obecność przy święcie pana Swaczyny wszystkich samorządowców z powiatu strzeleckiego o tym świad-

czy: że budowanie wspólnoty tam na dole bez uprzedzeń, bez przeszłości historycznej, z otwartym sercem i ręką wyciągniętą do współpracy daje szansę wielu wspólnym projektom.

Przedstawiciele Zarządu Powiatu wręczyli staroście podziękowania oraz symboliczny czek na ogrodowy szeszlony, by znajdował czas na weekendowy odpoczynek.

Burmistrzowie i wójtowie z powiatu strzeleckiego wręczyli staroście honorową szablę. Na jej kłindze umieścili dedykację: „Od przyjaciół samorządowców z powiatu strzeleckiego w dowód uznania dla

starosty strzeleckiego Józefa Swaczyny”.

– Stoją przed tobą samorządowcy, twoje koleżanki i koledzy, i patrzą na Ciebie z ogromną sympatią. Pan konsul szeroko mówił o współpracy na naszym terenie i tej szerszej. Mamy między naszymi narodami historię świetlaną i trudną. Dzień dzisiejszy rodzi nową jakość – mówił w ich imieniu Tadeusz Goc, burmistrz Strzelec Opolskich. – Nie wszyscy jesteśmy związani z mniejszością niemiecką. Ale jak współpracujemy na dole, jesteśmy jedną drużyną. Ta drużyna ma swojego kapitana. Tym kapitanem jest Józef Swaczyna.

Młodzież. Menedżer projektów poszukiwany

Centrum Młodzieżowe Mniejszości Niemieckiej w Opolu szuka menedżera projektów. Do jego głównych zadań będzie należało zbieranie funduszy na centrum młodzieżowe oraz planowanie i organizowanie projektów lub wydarzeń. Praca zaplanowana jest na 15 godzin tygodniowo z elastycznym czasem pracy! Jeśli lubisz pracę z młodymi ludźmi i znasz tematykę związaną z mniejszością niemiecką, to koniecznie się zgłoś! – zachęca pracowników Centrum. Zgłoszenia do 2 kwietnia pod linkiem: <https://forms.gle/Ez6yJdyB7th-ZBMD9>.

Dodatkowe informacje można uzyskać pocztą elektroniczną: veronika.koston@vdg.pl lub telefonicznie: +48577189867.

Zmiana terminu finału konkursu o MN

Na stronie internetowej TSKN umieszczono informację o zmianie terminu finału XIII edycji Wojewódzkiego Konkursu Wiedzy o Mniejszości Niemieckiej:

„Szanowni Państwo Dyrektorzy Szkół, Szanowni Nauczyciele, Drodzy Uczniowie, dziękujemy za nadesłanie wymaganych dokumentów po przeprowadzeniu eliminacji tegorocznej XIII edycji Wojewódzkiego Konkursu Wiedzy o Mniejszości Niemieckiej. Cieszymy się, że tak licznie uczniowie wzięli w nich udział! Pragniemy Państwa poinformować, że jesteśmy zmuszeni przesunąć termin finału wojewódzkiego na wtorek, 18 kwietnia. Godzina rozpoczęcia 10:30 oraz miejsce Publiczna Szkoła Podstawowa w Komprachcicach (ul. Szkolna 18) pozostają bez zmian. Za ewentualne utrudnienia przepraszamy. Serdecznie zapraszamy wszystkich zakwalifikowanych uczniów wraz z nauczycielami!

Kontakt z organizatorem: tel: 603 618 766; e-mail: asystent@ryszard-galla.pl

Młodzi z BJDM „pojechali z pomocą”

Związek Młodzieży Mniejszości Niemieckiej zaprosił 4 marca na ślizgawkę 9 domów dziecka. 150 młodym łyżwiarzom pomagało 50 wolontariuszy. Cały dochód z akcji został przeznaczony na pomoc dla Michała Kostona ze Strzelec Opolskich.

W uroczystym otwarciu 17. edycji Wielkiego Ślizgania uczestniczyli liderzy MN: poseł Ryszard Galla, przewodniczący TSKN, VdG i sejmiku Rafał Bartek, wicemarszałkini województwa opolskiego Zuzanna Donath Kasiura oraz – na łyżwach – Waldemar Gielzok, przewodniczący Niemieckiego Towarzystwa Oświatowego.

Wszyscy oni podkreślali konsekwencję mniejszościowej młodzieży, która od blisko dwóch dekad prowadzi bardzo skutecznie dobroczynną akcję. Angażuje się w nią już kolejne pokolenie młodych Niemców z regionu.

Organizatorzy zapewnił dzieciom i młodzieży z domów dziecka dojazd na lodowisko, darmowe wypożyczenie łyżew, oraz ciepły posiłek. Akcji towarzyszy zbiorce artykułów higienicznych dla domów dziecka. Można je zbierać i przynosić do opolskiej siedziby BJDM do końca marca.

– Zgłosiła się rekordowa liczba wolontariuszy – aż 50 osób – mówi Anna Walecko, koordynatorka projektu. – Werbowaliśmy ich przez media społecznościowe. Wiele osób dowiadywało się pocztą pantoflową. Są wśród nich nasi członkowie, sympatycy i osoby, które

pierwszy raz o tym projekcie usłyszały. Wierzę, że te nowe twarze zostaną z nami na dłużej. Na lodowisku pomagali dzieciakom z Brzegu, Bogacicy, Opola, Turawy, Chmielowic, Jasienicy, Kędzierzyna-Koźla, Paczkowa i Nysy.

Jako wolontariuszka debiutowała Emilie Mrchatz z Opola. Ma 17 lat i dopiero od roku mieszka w Polsce. Chodzi do II LO. – Do udziału w akcji zaprosili mnie moi przyjaciele – mówi. – Sama jeżdżę dobrze na łyżwach, więc będę się opiekować dziećmi na lodzie.

Pani Joanna Szyporta przyjechała z grupą 25 wychowanków Domu Dziecka w Brzegu. – To jest dla dzieci duża atrakcja, pytały, kiedy pojedziemy na Wielkie Ślizganie. Część z nich nie zamierza jeździć – choć myślę,

Wolontariusze z BJDM opiekowali się na lodowisku młodymi łyżwiarzami.

że dadzą się namówić i pod opieką wolontariuszy będą się ślizgać – ale i dla nich wyjazd do Opola jest sympatyczną wycieczką. W Brzegu w tym roku zostało wylane małe lodowisko na Rynku, ale to nie to samo. Cieszę się, że po kilkuletniej przerwie nasza placówka wróciła do udziału w akcji.

Dochód z imprezy wyniósł 4300 zł i został w całości przekazany dla Michała Kostona. Ma on 16 lat i cierpi na idiopatyczną skolio-

zę młodzieńczą. Bez operacji skolioza będzie dalej postępować, co prowadzi do zwiększenia się bólu, obciążenia układu kostnego i jeszcze większych zwyrodnienie, które utrudniają wykonywanie zwykłych czynności ruchowych, a także prowadzą do zaburzeń funkcjonowania układu krążenia i oddechowego.

Michała nie było na ślizganiu. Przebywał w Mediolanie, gdzie został poddany operacji.

Polskie ślady w Niemczech

Taki tytuł nosi wydany w 2018 roku w języku niemieckim kalejdoskop. Po niemieckiej premierze książki i wielu spotkaniach z publicznością narodził się pomysł wydania kalejdoskopu w języku polskim. Wiele postaci i wydarzeń wymienionych w hasłach tej książki stanowiąc będzie naszym zdaniem novum także dla czytelnika polskiego.

Ukazał się on w 2022 roku. Redagowali go: Dieter Bingen, Andrzej Kaluza, Basil Kerski, Peter Oliver Loew.

Kalejdoskop oferuje więcej niż tylko encyklopedyczne wzmianki o postaciach czy wydarzeniach. Stanowi raczej zaproszenie do zapoznania się z często nieznanymi lub wymagającymi ponownego odkrycia śladami polskości w Niemczech. Pokazuje wyjazdy na saksy, życie polonijne, lecz także sukcesy Polaków czy migrantów z Polski w niemieckim życiu publicznym i naukowym, na arenach sportowych, w muzyce, sztuce czy literaturze.

Publikację poleca Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej. Zamówienia: www.haus-books.pl

Edukacyjna ścieżka, która ma czas zatrzymać

W Raszowej w gminie Tarnów Opolski otwarto w poniedziałek z inicjatywy Stowarzyszenia Pro Liberis Silesiae dwujęzyczną ścieżkę edukacyjną.

Uroczystość rozpoczęła się przed remizą OSP, gdzie też została ustawiona pierwsza z ośmiu tablic tworzących ścieżkę. Jej tematem, jak łatwo się domyślić, jest działalność tamtejszej straży pożarnej zarówno przed wojną, jak i współcześnie. Każda z tablic jest dwustronna. Jedna strona zawiera informacje w języku polskim, druga w niemieckim.

Wszystkie tablice zostały uroczystie – z przecięciem wstęgi – otwarte przez zaproszonych na inaugurację gości. Uczniowie szkoły prowadzonej w Raszowej przez Stowarzyszenie Pro Liberis Silesiae przybliżyli uczestnikom treść kolej-

Pani Barbara Loch z zarządu Pro Liberis Silesiae prezentuje niemiecką część tablicy o straży pożarnej.

nych tablic i historię miejsc, o których opowiadają.

Pomysł takiej właśnie ścieżki pomagającej utrwalić pamięć o przeszłości miejscowości i jej miesz-

kańców – co podkreśliła w czasie otwarcia prezes Stowarzyszenia, dr Małgorzata Wysdak – został zaadaptowany od mniejszości niemieckiej na Węgrzech.

Jej przedstawiciele byli też w Raszowej obecni.

– Na tablicach promujemy szeroko rozumianą dwujęzyczność, zdjęcia i teksty są zróżnicowane – mówi Barbara Loch z zarządu Pro Liberis Silesiae. – Na tych planszach mieszkańcy mogą odnaleźć swoich przodków, uświadomić sobie lepiej naszą wspólną przeszłość i teraźniejszość. W całym projekcie chodzi o to, aby zatrzymać czas. Właśnie współcześnie, gdy czas bardzo szybko nam przez palce przecieka. Chcemy oddać hołd dawnym mieszkańcom tej miejscowości, w której od lat jako stowarzyszenie działamy. A jednocześnie przechować pamięć o nich dla współczesnych.

Tablice składające się na ścieżkę edukacyjną poświęcone są m. in. wspomnianej już straży pożarnej, kościołowi (obecna świątynia jest trzecią w dziejach Raszowej, pierwszą zbudowaną w XIII stuleciu), cmentarzowi, zwyczajom i tradycjom, rodzinie, szkole oraz rzemiosłu.

Ścieżka jest także pomocą edukacyjną. Pod tablicami umieszczone są dodatkowe małe tabliczki. Zawierają one różne ciekawostki, które nie tylko dzieci zainteresują. Dla uczniów przygotowano specjalne karty pracy z ćwiczeniami do wykonania.

Uroczystość zakończył śląski poczęstunek przygotowany dla gości w szkole Pro Liberis Silesiae.

Europa monitoruje prawa mniejszości

W poniedziałek byli w Opolu i odwiedzili VdG członkowie Komitetu Ekspertów Europejskiej Karty Języków Regionalnych lub Mniejszościowych. Rozmawiali z przedstawicielami mniejszości niemieckiej.

W skład delegacji wchodzi: dr Aleksandra Oszmiańska-Pagett (Polska), przewodnicząca Komitetu Monitorującego, jego wiceprzewodniczący, prof. Jarmo Lainio (Szwecja) oraz prof. Natasza Gliha Komacze ze Słowenii.

– Członkowie Komitetu Monitorującego po raz czwarty

Z członkami Komitetu Monitorującego spotkała się liczna delegacja MN.

przygotują raport nt. realizacji karty języków mniejszościowych – mówi Joanna Hassa, dyrektor biura VdG. – W czasie pobytu na Śląsku Opolskim odwiedzili najpierw szkołę

w Czarnowasach, rozmawiali z nauczycielami języka niemieckiego, by zorientować się na miejscu, jak karta jest realizowana i na jakie trudności jej realizacja napotyka.

Jednym z głównych tematów z przedstawicielami Związku Niemieckich Stowarzyszeń było m.in. nauczanie niemieckiego jako języka mniejszości, w tym obo-

wiązujące obecnie w Polsce przepisy dyskryminujące uczniów ze środowiska MN.

– Rozmawialiśmy także – dodaje Joanna Hassa – na temat tablic dwujęzycznych po polsku i po niemiecku. – Obecnie przez samorządy zostały złożone cztery wnioski w tej sprawie. Żaden z nich nie doczekał się odpowiedzi z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a tym samym realizacji.

Delegacja Komitetu Monitorującego spędzi w Polsce tydzień. Jej członkowie pojadą na rozmowy m. in. do Warszawy i do Białegostoku.

Tu możesz poznać inne mniejszości

Centrum Dokumentacyjno-Wydawnicze Niemców w Polsce organizuje cyklicznie spotkania z przedstawicielami różnych mniejszości narodowych i etnicznych.

21 kwietnia zapraszamy drugie spotkanie w ramach cyklu spotkań międzykulturowych „Mniejszości w dialogu” – mówi dr Maria Stolarzewicz, menedżerka ds. kultury IfA w Centrum Dokumentacyjno-Wystawniczym Niemców w Pol-

sce. Naszym gościem będzie przedstawiciel grupy Łemków Marek Tutko i jego żona Gosza. Oboje są muzykami. Wykonują jazz i soul. Bardzo interesujące jest to, że Marek jako muzyk i kompozytor jazzowy wykorzystuje i przetwarza muzykę łemkowską, czyniąc ją dostępną dla szerokiej grupy odbiorców.

Podczas spotkania w CDWNWP (kamienica przy ul. Szpitalnej 11 w Opolu) goście opowiedzą o kulturze

i historii Łemków. Wykonają też kilka utworów.

Udział w spotkaniu można zgłosić pod numerem telefonu +48/ 77 407 50 12 lub e-mailem: cdwbp@cdwbp.opole.pl

Podczas marcowego spotkania w ramach tego samego cyklu Gerald Gräfe w barwny sposób opowiedział o swoich przodkach, Kaszubach nadlebskich. Wspomnienia o Heimacie na Pomorzu wielokrotnie słyszał podczas rodzinnych spotkań; po latach

Podczas marcowego spotkania Gerald Gräfe w barwny sposób opowiedział o swoich przodkach, Kaszubach nadlebskich.

zdecydował się je zebrać i na nowo przywołać.

Podczas podróży w przeszłość Geraldowi Gräfe towarzyszyła Alicja Schatton-Lubos, która

z historią Kaszubów nadlebskich natknęła się podczas pracy nad wystawą stałą Centrum Wystawniczo-Dokumentacyjnego Niemców w Polsce.

HEIMAT MAŁA OJCZYŻNA

Dodatek finansowany ze środków Mniejszości Niemieckiej będących w dyspozycji Fundacji Rozwoju Śląska pochodzących z wcześniejszych dotacji Rządu Niemieckiego.

Diese Beilage wurde finanziert aus Mitteln der Deutschen Minderheit, die der Stiftung für die Entwicklung Schlesiens zur Verfügung stehen und aus den früheren Zuwendungen der deutschen Regierung stammen.

Fundacja Rozwoju Śląska
Stiftung für die Entwicklung Schlesiens